

Minder regels voor meer samenleving

Doe het zelf. Zo luidt hoe langer hoe vaker het devies van een terugtrekkende overheid. Die overheid wil de burger responsabiliseren het leven meer in eigen handen te nemen en zich actiever in de samenleving te engageren. Ongetwijfeld heeft dit ook met het afbouwen van subsidies te maken. Maar in Nederland hebben ze door dat ze het de burger daarbij een stuk makkelijker kunnen maken.

“Het start allemaal met de idee van de *civil society*, het deel van de samenleving dat buiten de sfeer van de overheid valt”, zegt ons contactpunt in Nederland en begenadigd verteller *Arthur Jansen*. Hij zat namens het Expertisecentrum Maatschappelijke Ondersteuning Limburg (EMOL) in de stuurgroep die het project ‘deregulering en vrijwilligerswerk’ in goede banen leidde. “In Nederland zijn nog ontzettend veel burgers tot vrijwilligerswerk

Deregulering stimuleert vrijwilligerswerk in Nederland

te bewegen. Vaak gaat het om heel gericht vrijwilligerswerk of is het beperkt in de tijd, maar maatschappelijke betrokkenheid bestaat nog steeds. Mensen vinden het leuk. Probeer ze vooral hun vrijwilligerswerk niet af te nemen. Wat ze haten is de administratieve rompslomp die er bij komt

kijken. Door al die regelgeving steken ze soms de helft van de tijd in administratie in plaats van in de vrijwilligersactiviteit zelf. Je lacht je soms een breuk als je de reglementitis van sommige gemeenten ziet. Zo vonden we bijvoorbeeld een bepaling over bordelen. Die waren volgens de

tekst uitsluitend toegankelijk 'voor iedereen die daarvoor een dringende reden heeft'. Dat verzin je niet. Het is een maatschappelijke plicht om het overschot aan reglementen weg te werken en dus hebben we met EMOL een expertmeeting gehouden over de *civil society*. We hebben haar proberen te scannen. Wat kan ze aan en wat kan de overheid redelijkerwijs aan haar vragen?"

Best practice als inktvlek

Uit de scan bleek dat de belangrijkste klacht bij de vrijwilligers wel degelijk de bureaucratie is. EMOL zette een pilotoproject op in Meerssen en in Venlo waar werd getracht de administratieve druk van de gemeente te verkleinen. "Vrijwilligers klagen niet alleen over een teveel aan regels", weet Arthur Jansen, "maar ook over overbodige en onnozele procedures. In vele

dorpen en gemeenten moet je voor hetzelfde evenement, bijvoorbeeld een feestmarkt, elk jaar opnieuw dezelfde dossiers indienen en vergunningen aanvragen. Regels zijn vaak nog interpreteerbaar, maar laat ze in handen van een kleine dictator die niet meedenkt en er beweegt niks meer. Erger nog vinden vrijwilligers dat ze bij de gemeente van het kastje naar

rondloopt. In dit geval gaat het om het subsidiëren van clubs. Als iemand in dat verband iets illegaals doet, bestaat daar de rechtspraak voor. We wilden hoe dan ook uitkijken dat we de ambtenaren niet over de rand duwden en dat we met ze konden blijven praten. De ambtenaren van Meerssen stelden zich open op en wilden volop mee aan de verandering werken.”

“Regels zijn vaak interpreteerbaar, maar geef ze in handen van iemand die niet meedenkt en er beweegt niks meer.”

de muur worden gestuurd. Vaak moet een goedmenende burger zelf uitzoeken welke ambtenaar bevoegd is en hoe het precies zit met termijnen die gerespecteerd moeten worden.”

En dan bestaat in Nederland nog zoets als ‘legeskosten’. “Vaak komt de gemeente wel met geld over de brug voor een initiatief van vrijwilligers”, zegt Jansen, “maar voor die administratieve erkenning vraagt ze dan weer geld! Zo’n broekzak-vestzakoperatie vinden vrijwilligers natuurlijk onzin. In Meerssen vonden we een goede voedingsbodem voor een experiment. De relatie tussen de gemeente en het verenigingsleven was er goed en beide partijen waren ervan overtuigd dat het met de administratie eenvoudiger kon.”

De gemeente Meerssen en enkele van haar geëngageerde inwoners zaten samen. Ze bekeken de regelgeving voor het verenigingsleven. Het verenigingsleven – of het nu actief was in de sport, jeugd, welzijn of religie – is vervolgens om zijn mening gevraagd in een enquête. Dat leverde een voorstel op dat aan het college van burgemeester en wethouders werd voorgelegd. “Sommige ambtenaren”, zegt Arthur Jansen, “hebben ongetwijfeld een gewinningsproces ondergaan. Als je besluit regels af te schaffen, dan neem je hen werk af waarvan hen ooit is duidelijk gemaakt dat het belangrijk is. Het afschaffen van dat werk lijkt hen dus tegennaatuurlijk. Je kunt je altijd wel een calamiteit voorstellen waarvoor je regels verzint. Maar zijn die écht nodig? Ambtenaren zijn geoefend in het verzinnen van ongewone voorvallen en bijhorende regels. Alsof je zonder regels naakt

Concreet komt het erop neer dat de subsidieverordening werd aangepast. Clubs krijgen nu zonder meer een subsidie voor vier jaar, gebaseerd op wat ze vroeger gemiddeld kregen en met een jaarlijkse indexering. Voor die subsidie hoeven ze geen verantwoording afleggen. De gemeente gaat ervan uit dat als het zinvol vrijwilligerswerk is, het ook voor de gemeenschap oké is. Na vier jaar wordt wel een balans opgemaakt. “Het geeft een enorme vrijheid”, zegt Arthur Jansen. “Eindelijk kan je plannen op meerdere jaren.”

Ook op vergunningen werd een andere kijk ontwikkeld. Op een uitzondering na volstaat nu een eenvoudige meldingsplicht. “Het volstaat”, zegt Jansen, “om te laten weten dat je iets gaat ondernemen. Dan wordt je activiteit opgenomen in de agenda. Het is namelijk wel handig om te weten wie wat waar organiseert. En er blijft voor sommige activiteiten een vergunning nodig die je moet aanvragen, maar het gaat nog maar om één vergunning voor één activiteit, en je kan ze krijgen voor achtereenvolgende jaren. Ook de legeskosten worden aangepast, zodat er geen onnodige betalingen zijn. Bovendien zijn er nu ook nog maar twee telefoonnummers die je nodig hebt als je iets in Meerssen wil organiseren. Eén voor de gemeente: de ambtenaar bij wie je terecht komt, zorgt dan voor heel het traject dat je vroeger zelf in de gemeentelijke administratie moest afleggen. Het shoppen in de gemeente wordt dus uit je handen genomen door iemand die met de ambtenarij vertrouwd is. Een tweede nummer is van Trajekt, de welzijnsorganisatie waar je

terecht kan voor informatie over alle aspecten van het vrijwilligerswerk. Noem het een soort backoffice waar je naartoe kan als je hulp nodig hebt. Deze service wordt door de gemeente ingekocht, want in Nederland bestaat er niet zoets als het OCMW.”

Meerssen gaf ook aan de communicatie met vrijwilligers en het verenigingsleven te willen verbeteren. “Het is niet bij het pilootproject gebleven”, zegt Jansen. “De relatie met de burger is nog verbeterd. Het was geen duur project, maar wel een efficiënt. En de ambtenaren voelen ook geen leegte, want er is genoeg werk. Waar ze vroeger woekerden met hun tijd, kan hun aandacht nu meer uitgaan naar de recente Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Je kan helaas niet alles op lokaal niveau oplossen. Er is nog aardig wat landelijke regelgeving die wel nog blijft. Hopelijk wordt het Meerssen-project een inktvlek. We hebben provinciaal een oproep gedaan aan gemeenten om het goede voorbeeld te volgen.”

tekst | **Nico Krols**

illustratie | **Ief Claessen**

| Het Expertisecentrum Maatschappelijke Ondersteuning Limburg (EMOL) is een samenwerkingsverband van de Hogeschool Zuyd, Odyssee, de welzijnsorganisaties Trajekt en Wel.kom en Arthur Jansen Advies. EMOL bouwt in de Nederlandse provincie Limburg aan een kennisinfrastructuur op het vlak van sociale ontwikkeling. EMOL werkt daarbij samen met diverse landelijke kenniscentra.

Contacteer

Arthur Jansen Advies

| Tel.: 0031-43-409 48 88

| ajadvies@cuci.nl

| www.expertisecentrum-emol.nl